

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **M. O.**, zast. JUDr. Pavlem Bugárem, advokátem, se sídlem v Praze 1, Žitná 45, proti žalovanému: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Praha 5, Křížová 25, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 30. 7. 2004, č. j. 7 Ca 166/2003 – 70,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Odměna zástupci žalobce JUDr. Pavlu Bugárovi, advokátu, se sídlem Praha 1, Žitná 45, **s e s t a n o v í** ve výši 2150 Kč a bude mu vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30-ti dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím České správy sociálního zabezpečení (dále jen „žalované“) ze dne 12. 5. 2003, č. X (správně Y), byla zamítnuta žádost žalobce o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb. (o poskytnutí jednorázové peněžní částky účastníkům národního boje za osvobození, politickým vězňům a osobám z rasových nebo náboženských důvodů soustředěných do vojenských pracovních táborů a o změně zákona č. 39/2000 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky příslušníkům československých zahraničních armád a spojeneckých armád v letech 1939 – 1945) s odůvodněním, že nárok na poskytnutí jednorázové peněžní částky bylo třeba uplatnit podle ustanovení § 3 dost. 2 citovaného zákona písemnou žádostí u orgánu příslušného k rozhodnutí (České správy

sociálního zabezpečení) nejpozději do 31. 12. 2002. Jelikož žalobce žádost uplatnil až dne 7. 1. 2003, stalo se tak po uplynutí této lhůty, která je lhůtou prekluzivní (propadnou), takže jejím marným uplynutím právo na poskytnutí jednorázové peněžní částky zaniklo; k této skutečnosti byla žalovaná povinna přihlídnout z úřední povinnosti. Žalovaná dále uvedla, že s ohledem na nemožnost přiznat zaniklé právo, se již dále nezabývala zkoumáním dalších podmínek nároku na poskytnutí jednorázové peněžní částky.

Označené rozhodnutí převzal žalobce osobně dne 17. 6. 2003.

Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce včas žalobu, v níž namítal, že o existenci zákona č. 261/2001 Sb., o odškodnění za rasovou perzekuci utrpěnou v době nacistické okupace, se dozvěděl až dne 2. 1. 2003. Poukázal na to, že trvale žije v Austrálii, a proto ihned požádal Generální konzulát České republiky v Sydney o znění zákona. Obdržel jej 7. 1. 2003 a ještě tentýž den učinil písemný dotaz na žalovanou, zda může podat příslušnou žádost, i když o 7 dnů promeškal lhůtu k jejímu podání. Odpověď na tento dotaz obdržel 15. 4. 2003 a ta byla příkře zamítavá. V den obdržení zamítavé odpovědi požádal ředitele úřadu písemně o toleranci s vysvětlením důvodů, proč bez vlastní viny promeškal lhůtu o 7 dnů. Na svou žádost však do dne podání žaloby neobdržel odpověď. V době jejího podání se totiž nacházel v České republice za účelem vyřízení záležitosti. Proto dne 12. 6. 2003 navštívil Úřad veřejného ochránce práv v Brně, kde vyslovil svůj podiv nad tím, že tento úřad přísně hlídá lhůty žadatelů o dávku, avšak sám si žádné pravidlo pro odpověď neklade. Úřad veřejného ochránce práv kontaktoval žalovanou a sjednal, že náhradní rozhodnutí bude stěžovateli v Praze předáno osobně. To se také stalo dne 17. 6. 2003, kde žalobce obdržel zamítavé rozhodnutí. Žalobce připomněl, že od roku 1969 žije trvale se svojí rodinou v Austrálii, má občanství české i australské. Přesto, že zastupitelský úřad České republiky v Austrálii vydává pravidelně informační zprávy, o zákoně č. 261/2001 Sb. se však nikdy nezmínil, stejně jako měsíčník Ministerstva zahraničních věcí České republiky vydávaný pro krajany žijící mimo republiku. Informace mu neposkytlo ani Rádio Praha vysílající pro krajany mimo republiku, stejně jako český tisk ze Sydney. Není tedy jeho vinou, že o existenci zákona nebyl informován. Žalobce vyjádřil podiv nad tím, že když se o tomto nedostatku informací zmínil na České správě sociálního zabezpečení den 17. 6. 2003, bylo mu zdůrazněno, že jej měl informovat jeho bratr žijící v České republice. Žalobce potvrdil, že jeho bratr (dvojče) L. O. prožíval nacistickou perzekuci od června 1943 do května 1945 úplně a zcela stejně jako on, o zákonu č. 261/2001 Sb. se však náhodně dozvěděl až z dopisu přítele žijícího na Slovensku. Obrátil se proto na Okresní správu sociálního zabezpečení v Mostě, kde žije, a žádost s ním byla sepsána a odeslána. Žádný formulář však neobdržel, neobdržel ani informaci k uvedenému zákonu, a tak neznal zákonnou lhůtu k podání žádosti. Protože žádost sepisovala Okresní správa sociálního zabezpečení a taková úřadovna v Austrálii neexistuje, bratr se domníval, že žádosti se mohou podávat jen takovým způsobem a jen v České republice. Žalobci není známo, že by např. český zastupitelský úřad v Austrálii byl pověřený k sepisování žádostí o odškodnění ve smyslu zákona č. 261/2001 Sb. Přitom doklady vztahující se ke kladně vyřízené žádosti jeho bratra, ilustrují i jeho situaci. Vyslovil přesvědčení, že dostatečně osvětlil okolnosti, proč se bez vlastní viny opozdil o 7 dnů s podáním žádosti, přičemž tyto okolnosti ospravedlňují, aby jeho žádost byla přijata a spravedlivě posouzena. Zdůraznil, že na odškodnění čeká 57 let a sedmidenní zpoždění, na kterém nenese vinu, by nemělo podstatně a negativně ovlivnit spravedlnost. Žádal, aby napadené rozhodnutí bylo zrušeno a žalované uloženo přijmout žádost o odškodnění podle zmíněného zákona ke spravedlivému posouzení.

V písemném vyjádření, které bylo doručeno Městskému soudu v Praze dne 9. 2. 2004, žalovaná uvedla, že napadeným rozhodnutím byla žalobcova žádost o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona zamítnuta, neboť žádost byla podána opožděně dne 7. 1. 2003, když nárok bylo třeba uplatnit nejpozději do 31. 12. 2002. Konstatovala, že lhůta uvedená v ustanovení § 3 odst. 2 zákona, je konstruována jako lhůta prekluzivní – propadná. Jejím marným uplynutím právo na poskytnutí peněžní částky zaniká a zaniklé právo nelze žádným způsobem obnovit. Za tohoto stavu nemá právní význam, zda byla lhůta zmeškána o řád týdnů, měsíců či let nebo naopak jen o jediný den. Stejně právně bezvýznamné jsou pak i konkrétní důvody zmeškání. Pro úplnost žalovaná dodala, že k zahájení správního řízení v této věci ve skutečnosti nedošlo dnem 7. 1. 2003, ale až dnem doručení žalobcova podání ze dne 7. 1. 2003 žalované, tedy dnem 29. 1. 2003. Přesto, že obsahem tohoto podání byl pouhý dotaz na možnost podat žádost po uplynutí lhůty, posoudila jej žalovaná jako žádost o peněžní částku. Důvodnost takového postupu opodstatnila další korespondence mezi žalobcem a žalovanou, z níž je zřejmé, že úmyslem žalobce ve skutečnosti nebylo dotázat se uvedeným podáním na možnost podat žádost po uplynutí lhůty, nýbrž předpokládat, že na základě tohoto podání – za současného prominutí zmeškání lhůty – žalovaná jeho nárok uspokojí. Ačkoliv byl žalobce o nemožnosti takového postupu, včetně důvodů, již mnohokrát vyrozuměn, odmítá vzít tuto skutečnost na vědomí a opakovaně se obrací nejen na ústředního ředitele žalované se žádostí o prominutí zmeškání lhůty, ale i na další orgány a instituce České republiky, včetně Senátu a Poslanecké sněmovny České republiky, od nichž patrně očekává, že svou autoritou přimějí žalovanou ke změně jejího stanoviska. Pokud snad má žalobce za to, že žalovaná v jeho případě porušila zákon, je třeba zdůraznit, že by naopak zákon porušila v případě, že by jeho (opožděně podanou) žádost projednala věcně, a v případě prokázání existence tvrzeného nároku, mu peněžní částku přiznala. K problematice prekluze práva na odškodnění bylo soudy opakovaně judikováno, že za situace, kdy zákonodárce správnímu orgánu, případně soudu, neposkytl možnost přihlédnout k mimořádným okolnostem případu (a přiznat právo, které zaniklo), dopustil by se přiznáním práva soudce nebo správní úředník trestného činu zneužití pravomoci veřejného činitele (z rozsudku Vrchního soudu v Praze sp. zn. 6 A 711/98). Pokud žalobce poukazoval na „nespravedlivost zákona“, žalovaná poznamenala, že konstrukce lhůty pro uplatnění nároku na peněžní částku na principu prekluze je u zákonů rehabilitačního (restitučního) charakteru, mezi něž lze počítat i zákon č. 261/2001 Sb., běžná a pochopitelná. Společným znakem těchto zákonů, směřujících k alespoň částečné nápravě křivd způsobených českým občanům nacistickým, resp. komunistickým režimem, je mimo jiné potřeba, vymezit určitý časový rámec, v němž je třeba příslušné nároky uplatnit. Tím spíše, že podstatou nároků je jednorázové plnění. Lhůty pro uplatnění nároků, stanovené těmito zákony, jsou přiměřeně dlouhé. V případě zákona č. 261/2001 Sb. lhůta přesáhla dobu 17 měsíců. Důsledky prekluze, stejně jako (záměrná) absence ustanovení umožňující odstranit, s přihlédnutím k individuálním aspektům případu, tzv. tvrdost zákona, prominutím některé z podmínek nároku, pak postihují stejným způsobem všechny. Nikdo tedy není ani zvýhodněn, ani diskriminován. Problematikou úpravy nároků v tomto typu právních norem se opakovaně zabýval i Ústavní soud České republiky, např. v nálezu sp. zn. PL.ÚS 46/2000. Žalovaná žádala, aby soud žalobu jako nedůvodnou zamítl.

Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 30. 7. 2004, č. j. 7 Ca 166/2003 – 70, žalobu jako nedůvodnou podle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“) zamítl. Po přezkoumání napadeného rozhodnutí, jakož i řízení předcházejícího jeho vydání, v rozsahu tvrzených důvodů nezákonnosti rozhodnutí, dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí žalované odpovídá zákonu. Poukázal na ustanovení § 3 odst. 2 zákona č. 261/2001 Sb., podle něhož je nárok na poskytnutí částky nutné uplatnit

písemnou žádostí u orgánu příslušného k vydání rozhodnutí nejpozději do 31. 12. 2002, jinak nárok zaniká. Z obsahu spisového materiálu bylo však zjištěno, že žalobce o poskytnutí uvedené částky požádal podáním ze dne 7. 1. 2003, došlým žalované dne 29. 1. 2003; učinil tak sice formou žádosti o sdělení, zda může uplatnit žádost podle uvedeného zákona i po zákonem stanovené lhůtě (s tím, že se z mimořádných důvodů o možnosti uplatnit tento nárok dozvěděl opožděně), žalovaná však posoudila jeho podání podle obsahu jako vlastní žádost o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle uvedeného zákona. Vzhledem k tomu, že i takto uplatnil žalobce svůj nárok po uplynutí prekluzivní (propadné) lhůty, napadeným rozhodnutím žalobcovu žádost zamítla. Městský soud v Praze se ztotožnil se závěrem žalované, že žalobcovo právo na poskytnutí uplatněné peněžní jednorázové částky marným uplynutím lhůty zaniklo. Vysvětlil, že se jedná o lhůtu prekluzivní, kterou žalovaná, ani soud, nemůže překročit. Proto uvedenému soudu nezbylo, přestože považuje okolnosti, pro které se žalobce nedozvěděl o možnosti uplatnit nárok podle zákona včas za politování hodné, než žalobu jako nedůvodnou zamítnout. Učinil tak bez nařízení jednání podle § 51 odst. 1 s. ř. s., neboť účastníci řízení s takovým postupem soudu vyjádřili souhlas.

Podáním ze dne 30. 9. 2004, nadepsaném jako „odvolání“, vyslovil žalobce nesouhlas s rozsudkem Městského soudu v Praze, jímž byla jeho žaloba zamítnuta. Poukázal na předchozí korespondenci, v níž vysvětlil, že k sedmidennímu zdržení odeslání jeho žádosti nedošlo jeho vinou, pokud by ČSSZ ve své korespondenci uváděla e-mailovou adresu. Pak by jeho žádost byla odeslána včas; i tak se domnívá, že by mělo být přihlíženo k datu odeslání podle poštovního razítka. Opět připomíná, že České republika nepochybně s nemalými náklady vydrží zastupitelské úřady, informační služby Ministerstva zahraničních věcí, jakož i k tomuto ministerstvu přidružený Výbor pro krajské záležitosti. Pokud by tyto složky fungovaly účinně a operativně, informace o existenci zákona č. 261/2001 Sb. by se adresátům dostalo včas. Vyslovuje přesvědčení, že zajisté není sám, kdo by měl na odškodnění nárok a klade otázku, zda snad nejde o zlý úmysl. Vytýká soudu, že k této okolnosti nevzal zřetel, tak jako k řadě nehorázností, kterých se dopustili úředníci ČSSZ při projednávání jeho žádosti. Uvádí dále, že mu jde jenom o spravedlnost, na kterou čeká 58 let a připomíná, že soudnictví České republiky je shovívavé ke Grebeníčkům a Hofmanům, k němu je však kruté. Pokazuje dále na skutečnost, že byl v září 1948 bezdůvodně vyloučen ze studia na Právnické fakultě Masarykovy univerzity v Brně a klade si otázku, jak a zda byla potrestána osoba, která jej ze studia vyloučila. Žádá o opětovné projednání žádosti o odškodnění podle vedeného zákona. V doplňku odvolání (kasační stížnosti) ze dne 3. 11. 2004 žalobce (dále jen „stěžovatel“) znovu opakuje důvody, pro které se opozdil s podáním žádosti o odškodnění. Poukazuje též na následnou korespondenci, v níž se právníci žalované dopustili nepřesností, byť je později uznali. Jejich invektivy a nesprávná tvrzení se jej hluboce dotkly. To, že je židovského původu, mu stále připomínají jiní. Žalovaná a soud neuznali jeho důvody, proč se bez vlastní viny zpozdil o 7 dnů při podání žádosti, ačkoliv na odškodnění čeká řadu let. Připomněl, že vzhledem ke svému židovskému původu byl v době nacistické okupace nelítostně perzekuován a zamítnutí žádosti o odškodnění pociťuje jako odraz tehdejší diskriminace. Tento trpký pocit je násoben skutečností, že lidé, kteří se provinili zločiny proti lidskosti v období 1948 – 1989, jsou dnes v České republice tolerováni, zatímco týdenní zpoždění při podání žádosti z druhého konce světa je posuzováno s krutostí. Má za to, že zákon a spravedlnost se dostávají do rozporu.

V doplnění kasační stížnosti sepsaném advokátem stěžovatele JUDr. Pavlem Bugárem, odkázal stěžovatel na důvody kasační stížnosti uvedené v jeho podání ze dne 30. 9. 2004, které jsou podrobněji rozvedeny i v řízení předcházejícím vydání rozsudku

Městského soudu v Praze (žaloba ze dne 23. 6. 2003 a další její doplňky). Důvody uváděné stěžovatelem podřazuje pod ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. (nesprávné posouzení právní otázky soudem). Navrhuje, aby Nejvyšší správní soud zrušil rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 30. 7. 2004 a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu projednání.

Žalovaná ve svém vyjádření ze dne 1. 3. 2005 navrhovala zamítnutí kasační stížnosti. Vyslovila souhlas se zdůvodněním napadeného rozsudku a současně se odvolala na své vyjádření ze dne 4. 2. 2004 ke stěžovatelově žalobě.

Nejvyšší správní soud nejdříve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a dospěl k závěru, že je podána včas, směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná, a stěžovatel je zastoupen advokátem (§ 102, § 105 odst. 2 a § 106 odst. 2 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud napadené soudní rozhodnutí přezkoumal v souladu s § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil ve své kasační stížnosti. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti a které by mu dovolovaly se od rozsahu a důvodů kasační stížnosti odchýlit. Po přezkoumání kasační stížnosti shledal Nejvyšší správní soud, že není důvodná.

Ze správního spisu předloženého žalovaným na výzvu soudu vyplynuly především tyto podstatné skutečnosti (které nejsou ostatně mezi účastníky sporné):

Žalobce adresoval dne 7. 1. 2003 žalované straně podání, v němž popisuje okolnosti, za nichž se dozvěděl o existenci zákona č. 261/2001 Sb. a dotazuje se, zda by s přihlédnutím k nim „mohl podat žádost o odškodnění i po termínu“. Žalované došlo toto podání dne 29. 1. 2003 a žalovaná je posoudila jako žádost o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb. s datem podání 7. 1. 2003. Ve spise je dále založena odpověď žalované z 26. 3. 2003, v níž informuje stěžovatele o tom, že neuplatnění nároku v zákonné lhůtě nárok zanikl a že zmeškání lhůty nelze prominout. Dále následuje žalobcům dopis z 15. 4. 2003 obsahující žádost o prominutí zmeškání lhůty. Dne 12. 5. 2003 vydala žalovaná napadené rozhodnutí (označila je nesprávným číslem X, namísto správného Y, což v pozdější korespondenci stěžovateli vysvětlila a omluvila se za toto pochybení), jímž jeho žádost zamítla z důvodu opožděného podání. Spis dále obsahuje průvodní dopis z téhož dne, v němž žalovaná vyjadřuje politování nad nemožností kladného vyřízení jeho žádosti z důvodu jejího podání po uplynutí prekluzivní lhůty. Ve spise je dále záznam o jednání (telefonickém) pracovnice právního oddělení žalované se zástupkyní kanceláře Veřejného ochránce práv ze dne 12. 6. 2003, jímž byla zprostředkována návštěva stěžovatele na úřadu žalované. K této návštěvě došlo dne 17. 6. 2003 a podle pořízeného záznamu převzal stěžovatel napadené rozhodnutí ze dne 12. 5. 2003. Ve spise je dále založen stejnopis dopisu žalované ze dne 24. 6. 2003, které je odpovědí na žádost stěžovatele ze dne 15. 4. 2003 o prominutí zmeškání lhůty. V něm žalovaná znovu opakuje, že stěžovatelově žádosti s ohledem na její opožděné podání nelze vyhovět. Následuje žádost stěžovatele ze dne 17. 7. 2003, v níž stěžovatel upozorňuje na řadu nesrovnalostí, zejména na to, že 12. 5. 2003 z úřadu nebylo odesláno rozhodnutí o zamítnutí žádosti, ale stalo se tak až poté, co stěžovatel toto rozhodnutí na úřadu osobně převzal, konkrétně 24. 6. 2003. Stěžovatel žádal o vysvětlení těchto nesrovnalostí. Dále je ve spise založeno podání stěžovatele ze dne 17. 7. 2003, adresované řediteli žalované, v němž žádá o prominutí zmeškání lhůty. Následuje vyjádření právního oddělení žalované z 26. 8. 2003 k průběhu projednání žalobcovy žádosti pro potřebu odboru interního auditu, kontroly a stížností žalované. Ve spise je dále založena odpověď žalované ze dne 2. 9. 2003 na žalobcovu žádost ze dne 17. 7. 2003. Dále je zde založena další

žádost stěžovatele o prominutí zmeškání lhůty ze dne 17. 9. 2003 a odpověď žalované ze dne 6. 10. 2003. Dále následuje dopis ústřednímu řediteli žalované, který je reakcí na odpověď žalované (její pracovnice JUDr. J. J.) ze dne 8. 10. 2003, v němž vyslovuje stěžovatel přesvědčení, že jeho věc nebyla vyřízena spravedlivě. Dále je ve spise založena další žádost stěžovatele adresována rovněž řediteli žalované ze dne 6. 1. 2004, o prominutí zmeškání lhůty k podání žádosti. Spis rovněž obsahuje korespondenci stěžovatele s předsedou Senátu parlamentu České republiky a dopis tajemnice Výboru pro vzdělávání, vědu a kulturu, lidská práva a petice téhož orgánu.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti, spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. K tomu Nejvyšší správní soud poznamenává, že nesprávné posouzení právní otázky soudem může spočívat buď v tom, že soud při svém rozhodování aplikoval na posuzovanou věc nesprávný právní předpis, než měl použít, a pro toto pochybení je výrok soudu v rozporu s příslušným ustanovením toho kterého právního předpisu, nebo v tom, že soudem byl sice aplikován správný právní předpis, avšak tento nebyl správně vyložen. O nesprávné posouzení právní otázky soudem může jít také tehdy, pokud by byl vyvozen nesprávný právní závěr z jinak správně zjištěného skutkového stavu věci, nebo byl sice učiněn správný právní závěr, ale v odůvodnění rozhodnutí je nesprávně prezentován.

Taková pochybení však Nejvyšší správní soud v napadeném rozsudku Městského soudu v Praze neshledal.

Především nutno uvést, že na posuzovanou věc aplikoval Městský soud v Praze správný právní předpis, jímž je zákon č. 261/2001 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky účastníkům národního boje za osvobození, politickým vězňům a osobám z rasových nebo náboženských důvodů soustředěných do vojenských pracovních táborů a o změně zákona č. 39/2000 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky příslušníkům československých zahraničních armád a spojeneckých armád v letech 1939 – 1945. Kromě vymezení okruhu osob, na něž se zákon vztahuje a kromě ustanovení týkajících se výše jednorázové peněžní částky podle tohoto zákona poskytované, obsahuje zákon ustanovení, podle něhož o nároku a výši jednorázové peněžní částky a o její výplatě oprávněné osobě, rozhoduje Česká správa sociálního zabezpečení a v případech, kdy důchod z důchodového pojištění vyplácí orgán sociálního zabezpečení příslušníků ozbrojených sil nebo ozbrojených sborů, je věcně příslušným orgánem k rozhodnutí tento orgán (§ 6). Podle ustanovení § 7 odst. 1 téhož zákona se řízení zahajuje jen na návrh oprávněné osoby. Podle § 3 odst. 2 téhož zákona je nárok nutné uplatnit písemnou žádostí u orgánu příslušného k vydání rozhodnutí nejpozději do 31. 12. 2002, jinak nárok zaniká. Podle § 12 zákon nabývá účinnosti dnem vyhlášení – uveřejněn ve Sbírce zákonů byl dne 26. 7. 2001.

V projednávané věci je nepochybné, že orgánem příslušným o stěžovatelově žádosti rozhodnout byla Česká správa sociálního zabezpečení, přičemž řízení bylo zahájeno na návrh oprávněné osoby, jíž je v dané věci stěžovatel. Zahájeno bylo dnem, kdy bylo žalované doručeno žalobcovo podání ze dne 7. 1. 2003, tedy dnem 29. 1. 2003. Nejvyššímu správnímu soudu v této souvislosti nezbývá než konstatovat shodně se žalovanou a shodně s Městským soudem v Praze, že lhůta uvedená v ustanovení § 3 odst. 2 zákona č. 261/2001 Sb. je konstruována jako lhůta prekluzivní (propadná), jejímž uplynutím nárok zaniká; výslovně se zde uvádí, že nárok, který nebude uplatněn nejpozději do 31. 12. 2002, zaniká. Za této situace je pak zcela bez právního významu, zda byla lhůta zmeškána o 7 nebo 29 dnů, jestliže se tak stalo, což je v dané věci nesporné, později než 31. 12. 2002. Pro posouzení věci

jsou pak nepodstatné okolnosti, pro něž ke zmeškání lhůty došlo. Pokud žalobce poukazuje na nespravedlnost zákona, či na jeho nespravedlivý výklad žalovanou či soudem, Nejvyšší správní soud dodává pro úplnost, že uvedený zákon byl přijat v červenci 2001 a lhůta k uplatnění nároku byla stanovena do konce roku 2002 (tedy poměrně dlouhou dobu), v níž měly oprávněné osoby možnost takovou žádost podat. Není povinností žalované a ostatně není ani v jejích možnostech, stejně jako to není v možnostech Ministerstva zahraničních věcí, informovat veškeré oprávněné osoby o přijetí takového zákona, a to nejen s ohledem na široký okruh oprávněných osob, jichž se odškodnění týkalo. Navíc nutno připomenout, že k „odškodnění“ občanů postižených nacistickým režimem přistoupil český stát zcela dobrovolně, aniž by za perzekuci svých občanů nepřátelským nacistickým režimem byl odpovědným. Přitom stanovení lhůt pro uplatnění nároku je zcela běžným zákonným postupem, jímž se vymezuje časový rámec, v němž je možné nárok uplatnit, přičemž nesplnění lhůty jako jedné z podmínek nároku, postihuje stejným způsobem všechny, jichž se zákon týká. Nelze proto stanovení lhůty označit za diskriminační. V této souvislosti nezbývá, než shodně se žalovanou poukázat na judikaturu Ústavního soudu ČR, např. nález sp. zn. PL.ÚS 46/2000, v němž se mj. uvádí, že stanovení časového limitu pro uplatnění návrhu podle rehabilitačních zákonů se nezvýhodňuje žádná osoba na úkor jiné, ani se nediskriminuje některá sociální skupina, nýbrž se tak dává jen průchod potřebě, aby právo bylo uplatněno ve stanovené lhůtě.

Nejvyšší správní soud nezpochybňuje nesporné a nezměrné utrpení a ponížení, jemuž byl stěžovatel vystaven v době nacistické perzekuce a následně i po jejím skončení (vyloučení z vysoké školy). Je přesvědčen, že veškeré tyto útrapy ovlivnily jeho další život natolik, že jakákoliv finanční náhrada nemůže takovou újmu vyrovnat. Avšak striktní vymezení podmínek nároku zákonem bez toho, aniž by do zákona bylo zakotveno jakékoliv zmírňovací právo, neumožňuje ani soudu, aby se od podmínek nároku zákonem stanovených jakkoliv odchýlil. Soudu nepřísluší vůli zákonodárce podle své úvahy měnit, doplňovat či nahrazovat, neboť je zákonem vázán.

Nejvyšší správní soud tudíž neshledal, že by se Městský soud v Praze při přezkoumání napadeného rozhodnutí žalované dopustil nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem. Proto nebyla kasační stížnost shledána důvodnou a jako taková musela být podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítnuta.

Jen pro úplnost Nejvyšší správní soud poznamenává, že zcela bez právního významu pro posouzení věci zůstává pak skutečnost, že při vyřizování žádostí stěžovatele o prominutí zmeškání lhůty se žalovaná dopustila některých nesrovnalostí, jakkoli v některých nepřesnostech jde o skutečnosti politováníhodné. Nicméně toto konstatování zůstává bez vlivu na zákonnost závěru žalované o opožděnosti stěžovatelem uplatněného nároku.

Účastníkům nebyla přiznána náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti, protože žalovaný žádné náklady neuplatňoval a Nejvyšší správní soud ostatně ani žádné mu vzniklé náklady ze spisu nezjistil, a stěžovatel byl v řízení neúspěšný (§ 60 odst. 1 a § 120 s. ř. s.).

Zástupci stěžovatele JUDr. Pavlu Bugárovi, který byl ustanoven soudem pro řízení o kasační stížnosti, náleží odměna za dva úkony právní služby po 1000 Kč, a to příprava a převzetí zastoupení a podání doplnku kasační stížnosti [§ 11 odst. 1 písm. b) ve spojení s ustanovením § 9 odst. 3 písm. f) vyhlášky č. 177/1996 Sb.], k nimž náleží náhrada hotových výdajů ve výši 75 Kč ke každému z úkonů – celkem 150 Kč (§ 13 odst. 3

vyhlášky č. 177/996 Sb.). Odměna mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu, neboť jde o zastupování v řízení o kasační stížnosti.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. listopadu 2005

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu